

A jamali fekete lyuk

A szerkesztőségben mindenki izgatott lett, amint beérkeztek az első hírek. Jancsi aznap nem volt bent. A riport, mely azon az emlékezetes hétfő reggelen, nyolc óra körül jelent meg egy „belső” amerikai portálon, fél óra alatt eljutott mindenkihez, aki a bagettjét és a kávéját az internetet böngészve fogyasztotta. A jelentés az elismert dokumentarista házaspár, Max és Marianna Eggström lélegzetelállító fotóin járta be a világhálót. „Gyanús, hogy pont hétfőn”, mondta Sybille, a nemzetközi sajtóintézet müncheni munkatársa, aki látogatóban tartózkodott nálunk. „Miért éppen a reggeli sajtószemle idején”, kérdezte a mellettem ülő fakkban dolgozó Alex. Azonnal meteorokról, elhibázott H-bomba-kísérletről és természetesen, földönkívüliek érkezéséről szóló elméletek röpdöstek az iroda épületében, mint megannyi gyorséttermi kuponfüzetből hajtogatott papírrepülő. Ami biztos, hogy Jamalban valami történt. Igaza lehetett Sybillenek abban, hogy a riport felbukkanásának időpontja hangsúlyos pontját kell hogy képezze az események elemzésének. Az Eggström-féle jelentés címe az volt: *A fekete lyuk*.

A főszerkesztő az irodájába kéretett. Mint a beérkező anyagok vizuális elemzésért felelős asszisztens, számítottam erre. „Mit gondol”, kérdezte a kétméteres, kissé túlsúlyos, fekete férfi, Peter Falus, „valódiak a képek ön szerint?”. „Eggströmék valódiak mindenestre”, válaszoltam, „ez persze nem azt jelenti, hogy nem járhatja valaki a bolondját velünk, és pusztán Eggströmék hírnevét használja fel a szenzációkeltésre. Komolyabb elemzésre, esetleges helyszíni analizálásra lehet szükség”. Peter Falus hátradőlt a hatszáz eurós bőrfoteljében, és megdörgölte a homlokát. „Fontos volna tudni, hogy mégis milyen hangnemben kommentáljuk, pontosabban jelentjük az eseményeket, és nem mindegy az sem, hogy melyik fórum kezébe kerül először. Baklövés és felemelkedés, ezekkel játszunk”, mondta gondterhelten. „Maga is tudja, mivel járna, ha ezt a témát a bulvársajtó sajátítja ki.” „Részben már kisajátította”, bökte ki cinikusan, „alig van mit tenni”. Igazam volt, Falus sóhajtott. „Ön nyilván egy hosszabb elemzést, véleménycikket várna, ha jól sejtem”, kérdeztem. „Csak figyelje a telefonját”, szólalt meg kisebb szünet után, „valami már elkezdődött, tartsa a szemét a lyukon”. Remek, gondoltam, már Peter Falus is humorizál.

„Akkor én megyek is”, mondtam, majd felálltam és visszasétáltam a fakkomhoz. Szerettem volna egy cigit kérni Alextől, de ő filtereset szívott, amit utáltam az íze miatt. „Alex”, szólítottam meg, „mit gondolsz az ügyről, tőled kért valamit a főnök, esetleg van egy cigid?”, kérdeztem. „Kamu”, mondta Alex, „egy újabb fajta celebtűjságírás felbukkanását látom, az álkatasztrófa-turizmus születését”. Mielőtt folytatta volna, előrehajolt, izgatott lett. „Mert tudod, amint egy médium eléri a csúcspontot, elszabadul, önálló életre kel, művészette válik, szóval azt mondom, bullshit az egész”, tette még hozzá. „Nesze, vegyél.” „Köszí”, mondtam, amint kihúztam egy szálat a még tele pakk narancs Pall Mallból. „Eggströmék most eléggé kilehetnek. Bár amilyen analóg arcok, talán még nem is tudnak az egészből, mármint hogy mekkora hír kerekedhet ebből. Na, érted, már megzavarodtam. Aztán meg a skandináv tempót ismerve, lehet, hogy szarnak is rá.” „Mindegy”, vágtam még oda. Mintha egy gurunak hajoltam volna meg, megköszöntem a cigit, és otthagytam Alexet.

A félemelet lépcsőjében gyújtottam rá, a bukóra nyitott ablakok alatt. Nem volt kedvem kimenni a teraszra. A nikotin okozta enyhe remegésben mozgósítottam minden bombakísérletekkel kapcsolatos ismeretemet. Godzillára gondoltam, H-bomba, „Há-bom-ba”, mondtam ki hangosan, majd még egyszer, „Há-bom-ba”, többször egymás után. Borzalom, pusztulás, halál, mégis imádtam ezt a szót, zseniális. Paranoid, hipszter. „H-bomba.” A Night Beats kislemezén ez volt az első szám címe. Emlékszem, mikor az öcsémnek hetekig tartó szorulása volt, elküldtem ezt a dalt. Nagyon szót volt, ha leesik neki. Bár valójában kizártnak tartottam, hogy bomba okozta volna a lyukat a földben, de nem is földönkívüliek. „Jamal, Jamal”, mondogattam magamban. „Ugye nem egy lucky strike-ot szívok”, mondtam magamban.

Ekkor megjelent Sybille. „De jó, te is itt vagy”, mondta felvillanyozva, „elszívunk egyet?”, kérdezte. „Nekem nincs több, ez Alexé”, válaszoltam az örökös tarhálók megaláztatásával, reménykedve közben, hogy talán megkínál. Nem létezik nagyobb megbecsülés, mint egy komoly dohányostól cigit kapni. De Sybille megkínált. „Parázs a hangulat odabent, mindenki ezerrel pörög, túl sok az ötlet. Jó, hogy kijöttem”, mondta. Mélyet szívott, majd kifújta. Közben iszonyat szexi volt. „Emlékszel az elsőre?”, kérdezte. „Persze”, válaszoltam, „Roger Bénard baszta el az egészet azzal a Parc de Princes-i tudósítással. Azóta sem bírom feldolgozni, hogyan csinálta”, tört ki belőlem egy szakmai jelentőségű emlék. Sybille csak bólogatott, „elindította a dolgot”. „Jancsit nem láttad ma?”, kérdezte. De nekem fogalmam sem volt róla.

Pár perc alatt elszívtuk a cigit. Mikor a hamutálhoz lépett, nekem háttal, megbámultam a bokáját. Hogy lehet ennyire szexi egy boka és lábszár, gondoltam magamban. Sybille megfordult, én meg vakarózni kezdtem. Félttem, hogy feláll, úgyhogy leguggoltam cipőt kötni. „Ez jólesett”, mondta Sybille, majd visszamentünk a másodikra.

A Parc de Prince-i eset maga volt a csoda. Bénard szélmalomharca úttörő volt a maga nemében. Akkortájt robbant ki a labdarúgó-szövetségek botránya, mely évekig tartó pereskedésekhez és két világesemény elmaradásához vezetett. Mindez a lengyel szövetség nagy bánatára, mert a sikeres német mintára megvalósított utánpótlás-nevelési programjuk, melynek egyik célja volt a lengyel születésű tehetségek otthontartása, addigra ért be. A Legia akkoriban valóban tündökölt. Így a lengyelek úgy vélték, hogy a botrány miatt legalább egy kontinensbajnoki címtől eleshettek. Persze senki nem vette ezt komolyan. A francia Bénard vállalkozása pedig arra irányult, hogy kigúnyolja őket. Egy nem létező Európa Liga meccsről tudósított, mely a televíziós vágás újdonsült alapeseményeként vészte be magát a médium történetébe. Mivel a fogadóirodák a tévék műsorközlése alapján tájékozódtak, s így mind benyalták az egészet, sokan fogadtak is a meccsre, a legtöbben persze látatlanul. Hatalmas botrány volt, egyben igazi művészet. A Bénard által tudósított árnyékmeccsen a Trabzonspor vendégeskedett a stadionjából kitiltott Millwall ideiglenes „hazai” pályáján.

Megcsörrent a telefon. Dühös lettem, mert mielőtt nekiláttam volna dolgozni, meg akartam hallgatni az *Innocent Girl*t a Shine Brotherstől. Jancsi volt az. „Hol a fenében vagy,

szabira mentél?, amúgy heló”, mondtam a telefonba. „Figyelj ide”, kezdett hozzá Jancsi, „a hírek igazak, a név helytálló, legalábbis részben”. „Miről beszélsz, hogy érted ezt”, kérdeztem értetlenkedve. „Arról van szó, hogy itt vagyok”, bökte ki Jancsi gyorsan, „itt, Jamalban. Megkaptátok az Eggström-féle anyagot, ugye?”, kérdezte, majd anélkül, hogy a válaszomat megvárta volna, folytatta. „Még az éjjel felhívtam Max Eggströmet. Régóta ismerősöm, így nem volt bonyolult felvenni vele a kapcsolatot. Csakhogy nem ért rá hosszasan beszélni, azt mondta, terepen vannak, de jó, hogy hívtam, mert így nekem fogja először megmutatni, hogy miről van szó, hogy mit is találtak. Azt mondta, izgalmas, és legyen résen, sőt, foglaltassak repjegyet a cég pénzén, ami persze nem jött össze akkor, az éjszaka közepén, ezért aztán feltörtem a malacperselyt. Muszáj volt, miért, ha nem ezért, kérdeztem magamtól, úgyhogy most itt vagyok Jamalban. Nemrég érkeztem. Gyönyörű a gödör. Pszichedelikus. Ahogy az egész. És bedobtam egy követ, képzeld, egy elég nagy követ, akkorát, mint egy fej, két kézzel kellett megfogni. De mikor aláéreszkedtünk, nem találtam meg. Figyelj, most menem kell. Még kereslek. Legyetek résen. Az ügy a miénk, elemeznünk kell hamar. Jól kell kezelni. Szólj Falusnak, hogy minden oké. Esetleg vedd fel a számlát. Most megyek”, mondta végül, aztán letette a telefont, én pedig megkövülve vettem tudomásul Jancsi újabb akcióját. Hogy a saját pénzén és hogy milyen gyorsan reagált. Valami komoly dolog lehet ez. Nem UFO, mert azt megtalálta volna. De ha mégis? Ekkor már határozottan UFO-k érkezésére gondoltam. Remegtek a beleim, akár egy sűrű doppio után. Meg voltam róla győződve, hogy Peter Falus nem fog bennünket komolyan venni. Számláról pedig szó sem lehet.

Amint letettem a telefont, felpattantam a székből, hogy megkeressem a főnököt. Peter Falus azonban viszonylag megértő volt. Azt mondta, nem zárkózik el attól, hogy komolyan kezelje az ügyet, de arra kért, végezzek még kutatásokat, elsősorban a hasonló eseteket tanulmányozzam, nyugodtan induljak ki Bénard akciójából, elemezzem Tunguzka történetét, tárjam fel a paranoia irodalmát, elsősorban amerikai szerzők nyomán, az európai hagyományt pedig e tekintetben hagyjam figyelmen kívül, mert, kevés közép-európai elmét leszámítva, aligha talállok valamit. És ha úgy érzem, biztatott Falus, használjam a jelszavas lexikonokat is, majd elém tolt egy lezárt, lepecsételt, sorszámozott borítékot, és megkért, hogy távozzak, mert gondolkoznia kell.

Peter Falus. „Egy igazi vezető, egy filozófus”, gondoltam magamban. Megköszöntem a bizalmát és hozzáálltam. Először az égiek.

Az 1908. június 8-án, hétfőn történtek az ismert légköri események közül a leginkább figyelemre méltóak. Feltehetően a Föld légterébe belépő és így eléggő meteor okozta a fény- és hőjelenséget, melyet aznap hajnaltájt Szibéria teljes hosszában látni és érezni lehetett. A földközélemben zajló égési folyamat és a lökéshullámok lepkeszárny alakban, 80 négyzetkilométeres területen gyalulták le a Tajgát, gyakorlatilag megsemmisítve így a Telegraferdőt. Hasonló lehetett ez a földtörténeti pleisztocén-holocén kori eseményhez, mely gígaszi krátert hagyott maga után. Hang és lökéshullámok, geomágneses anomáliák adtak hírt az 1908-as eseményről, melynek egykori magyarázatai zseniálisabbnál zseniálisabbak. Míg Lavbin földönkívüli űrhajó felrobbanásáról érkezett, melynek a becsapódás elkerülése, így a földi élet megmentése volt a célja, addig mások antianyag érkezésével hozták összefüggésbe a jelenséget. Nem voltak kevesen azonban azok sem, akik szerint a világhíres Tesla szuperfegyvere sült el. Atomkísérletről, H-Bomba-robbanásról ekkoriban még szó sem lehetett. Vagy talán mégis, talán már ott tartottak. „Az oroszok kellően messze vannak mindenkitől ahhoz, hogy bármit eltitkoljanak”, mondta egyszer Jancsi. Irigyeltem őt, mert bármikor igaza lehetett, amiről szinte sosem bizonyosodhattunk meg. A Tajga rejtett kincse örök. Mindenesetre az izotópok, nehézfémek arányának tunguzkai felbolydulása és egyéb vegyi elváltozások a kémikusokat is mozgósították. Mutációkról esett szó, persze semmiképpen nem kétféjú gyíkokra, méretes százlábúakra és egyéb torzszülöttekre kell itt gondolni, de minden másra igen.

Ebből regényt lehetne írni. Tanulmányokat, csodás értekezéseket. „A post-tunguzkai mutációk hatása Közép- és Kelet-szibéria növényvilágára”, „A szén-, hidrogén- és nitrogénizotópok mennyiségi változásai a Telegraf-erdő pusztulását követően”, „A Tunguzka-esemény teoretikus és tudományos adaptációi huszadik századi diskurzusokban – tekintettel az egykori keleti-blokk interpretációs stratégiáira”. Zseniális. McKenna szerint az emberi agy evolúciója nem a hüvelykujj befordulásának, hanem az egykor letelepedett törzsek marhalegelőin, a marhák ürülékén élősködő pszilocibe gombák elfogyasztásának köszönhetően ment végbe, melyek a valaha volt leghosszabb tudattágító trippel ajándékozták meg az emberiséget, mely talán még ma is tart. Ezt kiegészítik mások azzal, hogy ezek a gombák egyenesen a világúrból érkeztek, éppen a pleisztocén-holocén kori robbanás alkalmával, amikor is az égi test földet ért. Szó szerint bombasztikus. McKenna holisztikus- esetleges szer-elmélete azonban aligha talál majd tudományos visszhangra, írja Béla Ligertwood, a Skóciába emigrált magyar biológus és középorkutató, mivel a gomba-teória túlságosan közel hozza egymáshoz az anyagi és szellemi alapokra építkező eredettörténeteket. Mindez nem véletlen, fűzi hozzá McKenna könyvének szerkesztője, az amerikai pszichonauta ugyanis éppen azt a szándékot tűzte ki az *Istenek kenyere* című világhíres munkájában, hogy bebizonyítsa: az ember lélek csakis a földi szubsztanciákkal összhangban élhet teljes életet.

Eszembe ötlött: „új gombák, új tudatok”. Kezdem átvenni az ő stílusát. Azonnal beszélni szerettem volna Jancsival. „Miért van az, hogy minden Észak-Amerikában vagy az oroszoknál történik”, írtam fel egy sárga *post-it*-re, amit aztán felragasztottam a laptopom szélére. Enyhe szorítást éreztem a bordám alatt. „Hát ilyen, ha izgalmas az élet”, gondoltam, „milyen lehet az övé.”

Jancsi rejtélyes fazon volt. Éreztem, hogy magával ránt ugyan az ügy, ugyanakkor kétségeim támadtak, mert ez mégiscsak az ő világa, itt minden az ő paranoid személyiségének kifejeződése. Jancsi volt az összefüggések gyártója, ő kapcsolatot látott mindenben. Bevallása szerint esztétikai témájú doktori disszertációját is véletlenszerűen összefűzött elméleti diskurzusok kifejtéseként írta meg. „Bármilyen összefüggés”, hangsúlyozta állandóan, „ha elméletéről van szó, mindez hatványozottan igaz, és így megmenekülhetsz”, rejtélyeskedett Jancsi, „megúszod, mert a saját nézőpontodat nem éri utol senki, nem vágthatják a fejedhez, hogy valami felett elsiklottál, mert mindent úgysem vehetsz számításba. Ha elméletíró vagy, nem egyeztethetsz mindent mindennel, de bármit bármivel igen. Az M-elméletet nem esztéták fogják írni”, zárta aztán egy közmondásos kijelentéssel, mely Jancsi szerint azóta is a legkegyetlenebb odaszúrás a kortárs humán tudományos közéletnek, főleg, hogy az saját fia brutális beavatkozásának eredménye: az övé. „Oidipuszi lázadás a filozófiában”, írta róla egy periférikus lap jelentéktelen kritikusa. Teátrális mondatait mégis a legnagyobb szerénységgel adta elő. Nem tartotta magát zseninek, a tudománynak búcsút intett huszonévesen, nem akart filozófus lenni, és nem gondolta, hogy ezzel alább ad bármit. „Elméletek vannak mindannyiunk fejében”, mondta, „nem csak a könyvtárak telefingott fotelmagányában.” Jancsi inkább viselkedett úgy, mint egy magándetekatív, értve ezt a szó legszorosabb értelmében. Mert mindig a saját szakállára dolgozott. A legmélyebb katonán állapotig hergelte magát, ha valamire rákapott. „Ha cikket írok, szeretem úgy írni, hogy azt én élvezzem a legjobban, és remélem, hogy így talán át is jut valami a lelkesedésemből azoknak, akiknek írok”, mondta Jancsi. És ez volt a kulcs az ő titkához, a gondolkodásához, hogy a lelkesedés majd vonzza, beszippantja az érdeklődőt. Ember legyen a talpán, aki nem feledkezik meg magáról, ha Jancsit olvassa.

Négy nap múlva aztán Peter Falus visszakerített az irodájába azzal, hogy John másnap érkezik. Megbízott vele, hogy előbb-utóbb, de lehetőleg kérdezzem ki, és járjak el a lehető legkritikusabban. Ezután megkért, hogy adjam elő, amit kiderítettem a szibériai kráterkultúra történetéről, így összefoglaltam neki a Telegraf-erdő pusztulásával foglalkozó elméleteket. Kettőzött erővel sem jutottunk komoly össze-

függésekre, gyenge a fantáziánk. Jancsi, azaz John oda-vissza verne minket. És ezt Falus is tudta jól, éppen ettől félt.

Másnap Jancsi valóban megjelent az irodában, de földbe gyökerezett a lábam, mikor megláttam. Mégis mire számítottam? Talán titokban arra, hogy kihullottak a fogai, megöszült, vagy bekékültek az ujjai? Akármire. Jancsi valóban változott, valami lényeges történt vele. Sybille szerint „elhalványodott”, szerintem pedig elkezdett szétesni. Mégis, mi- ben különbözhetett ez a tudósítás a többitől?

Odamentem a fakkjához, intettem, hogy kövessen. Kisétáltunk a félemeleti ablakhoz. „Mi van, mesélj”, kérdeztem, és láttam, hogy reszket, félt a kérdéstől, számított rá, főleg azok után, hogy ő maga hívott telefonon Jamalból. Mélyeket sóhajtott, „kérlek, most hagyj békén, most nem fog menni”, mondta, én pedig már-már eldöntöttem, hogy ma- gára hagyom, de azért még szerettem volna odaszúrni neki, hogy ne érezze magát annyira nyeregben. „Játszod itt az eszed, azt gondold, hogy ez a Jamal ügy is letudható holmi színésziességgel, feldobod magad, és várod, hogy valaki kisegítsen”, vágtam oda. Szeret- tem Jancsit, és meg voltam ugyan győződve róla, hogy nem pusztá színházi attrakció az egész, amit előad, de ideges voltam, türelmetlen, és bosszantott, hogy csak részben avat be a történetekbe, hogy beígéri a rejtélyt, aztán lógva hagy. Aljas, szemét dolognak tartottam, el akartam küldeni a picsába, de megelőzött. „Figyu”, kezdett bele, „ez van, ilyen a művészet, akár egy meteor helye, a mű az égből jön, a világűr- ből, egy nagyot villan és robban, majd hatalmas úrt hagy maga után, mond is valamit, meg nem is, ordít, aztán elhallgat, őszintén sajnálom, szerin- tem nekem már annyi”, zárta le az ő szokásos jancsis stílusában. Én pe- dig nem könnyebbültem meg. Kicsit megsajnáltam, de választ tovább- ra sem kaptam, csak fájdalomcsillapítót: Jancsi szavai kábítószerként hatottak rám. Álltam mereven a félemeleten, míg ő már valahol más- hol járt. Magával ragadó üresség maradt utána.

A harmadik emeleti ajtó nyikordulása ébresztett fel nyomorult álla- potomból. Peter Falus sietett lefelé, én pedig rémültem rohanni kezd- tem lefelé a melléklépcsőn, Falus utánam, hangos toporgó lépteivel. Eszembe jutott, hogy ő mindig lépcsőn járt. Ez volt számára a napi edzés, bár ettől függetlenül is mérhetetlenül kövér volt. Rohantam lefe- lé, féltem, hogy megbotlom és elesem, aztán amint leértem a földszintre, beugrottam a liftbe, és felhajtottam, vissza a tetőre. Minek menekültem? Peter Falustól féltem? Vagy csak attól, hogy kizökkentene a Jancsitól szer- zett kábulatból? Haragudtam Jancsira, mégis mintha legbelül örültem vol- na, hogy berántott az egzotikus világába. Nem is a lyuk volt már a fontos, ha- nem ő, hogy ő mit gondol róla, az a fullasztó aura, amit képes volt teremteni kö- ré. Egy szót sem tudtam volna váltani Falussal. A tetőn mély levegőt vettem, fújtat- tam egy-két percig. Egy pillanatra úgy éreztem, kilépek a testemből, majd nem sokkal utána vissza. Hatalmas súllyal lepett meg a környezetem jelenléte: rádöbbsentem hol va- gyok. „A deperszonalizációs depresszió”, mondta Jancsi egy korábbi cigiszünet alkalmával, „az első tünete annak, mikor beszippant a végtelen.” És akkor ezen jót nevtünk. „El ké- ne érni Eggströmékét”, gondoltam, „vagy talán hagyni kéne az egészet a francba.” Meg- ráztam a fejem, hátha ez segít.

Mikor megnyugodtam, lesétáltam, visszaültem az asztalomhoz, és beleástam magam a munkába, hogy eleget tegyek Falus korábbi javaslatának.

Linda Hindenburg német származású kanadai paranoiakutató szerint a jelenség sem- miképpen nem pszichiátriai úton megközelítendő fenoménként írandó körül. A paranoia potenciálja mindenkiben benne van, mégpedig abban az értelemben, hogy két vagy több dolog összekapcsolása mindenképpen egy tudat eredménye kell, hogy legyen. Ám szerin- te a huszadik század második felében divatját élő jellegzetesen midcult jelenség a kommu- nikációs csatornák elszaporodásával, a média technikai lehetőségeinek hiperbolikus fej- lődésével, az eszközök és kütyük számának növekedésével, és a tágan értelmezett távköz- lés egyre humánusabb formáival áll összefüggésben. Ez a „humánusabb forma”, ahogy ő érti, annyit jelent, hogy maguk az eszközök egyre inkább elérik az embert, így nincs ar-

ra szükség, hogy az emberek maguk menjenek utánuk. „Már ott sem kell lennem, ahol igazából vagyok”, hangzik a híres hindenburgi mottó. Állítása szerint nem is létezne paranoia, ha az emberi kultúra áradó információtengerében nem sodródna egymás mellé megannyi feldolgozhatatlan adat. Az emberi agyat éppen csak újrarahuzalozza az internetes információkutatás multitaskingja, míg az még evolúciós értelemben képtelen utolérni az őt ingerlő technikai környezetet, rendszerezni, és érthető módon tárolni a beérkező adathalmazt, és tudást, ami hevenyészett összefüggések felállításához vezet. Annak részeges álma uralkodik a kortárs gondolkodásban, hogy minden mindennel összefügg. Ezt erősíti Hinderburg szerint a keleti filozófiák és vallások hasznosítható egzotikumként való betörése és gyors térnyerése a nyugati kultúrában, mely azonban, ahogy erre más szerzők is rámutattak, egy nagyobb folyamat, mégpedig az egymástól távoli kultúrák közötti metafizikai rendszerek, vallások, kisebb vagy komolyabb világmagyarázatok kicserélhetőségének következménye. Így juthat egy felületes, és tipikusan az online szabadenciklopédiákon nevelkedett félművelt nyugati polgár arra a megállapításra, hogy különböző vallások fiú-karakterei ugyanakkor az istennek a földi inkarnációiként érthetők. „A sokféleség óva int”, olvastam már egy stanfordi szerző esszéjében, „a sokaság meghátrálásra és bizalomra ad okot.” Arra gondoltam, talán bíznom kéne a jelentésben, a képekben, a bennük rejlő erőben. Lehet, hogy ez valóban egy vizuális szakértő dolga.

Falus elismerően elbiggyesztette a száját, majd bólogatott. Önbizalommal eltelve tértem vissza a munkámhoz.

Jancsi azonban napokig nem keresett a legutóbbi beszélgetésünk után, de nem zavartam őt én sem. „Mi a fenének hívott akkor telefonon”, kérdeztem Sybilletől, aki erre csak megvonta a vállát. Közben együtt figyeltük, ahogy Jancsi egyre inkább átlényegül, ahogy először az árnyéka tűnik el, aztán szépen lassan ő maga. Röhögünk rajta, de ezzel együtt a szomorúság is, akár a fehér zaj, ott duruzsolt a fülünkben. Jancsi már abbahagyta a tisztálkodást, szakállt növesztett, csimbókos, zsíros volt a haja, és valami fura fémes szag terjengett körülötte, ami nem volt bűdös, de közömbös sem: idegen volt. Úgy járt közöttünk, akár egy szellem. Aztán egyik nap, alig töltött el pár hetet az irodában, újból és valóságosan is eltűnt. „Nem gondolod, hogy fájdalomában nem akart tőled elköszönni, hogy valami bántotta, hogy esetleg készül valamire, mintha tudná, mi lesz”, kérdezte Sybille. „Tuti, hogy készül valamire”, válaszoltam, „és abban is biztos vagyok, hogy Jancsi számára semmi más nem létezik, mint a jövő, hogy nincs múlt, és kevés számára a jelen is, mert Jancsi sajátos viszonyt ápol az idővel, ami most mintha magába szippantotta volna őt.” Sybille nevetett. „Olyan vagy, mint ő, csak ő csinálja, míg te elmondod a dolgokat, körülírod, színezed. Ő a világot elemzi, te meg őt. Igazán kiegészítitek egymást. Akár egy nyomozópáros: ő Sherlock, te Watson.” Én pedig csak hallgattam Sybillet, aki meg engem elemzett, és valahol valaki, talán Peter Falus egy térfigyelőn hallva és látva, bennünket elemez: talán véget sem ér ez a kör. „Az elemzés végtelen ciklusai”, jut eszembe egy lehetséges riport címe, látom, ahogy elindul a történetes anyagi jelenségétől, egy pontszerű eseménytől egészen egy bizonytalan Teremtő paranoid kiértékeléséig.

Másnap újabb riport jelent meg az Eggström-anyag nyomán ugyanazon a portálon, mégpedig egy higgadt hangvételű összefoglaló elemzés a lehetséges magyarázatokról, illetve arról, hogy a helyiek, zárandoklattól tartva, a hatóság támogatását kérték, hogy lezárhassák a területet. „Biztosan amerikaiak”, szolt közbe Sybille. „Milyen területet”, kiáltott fel Alex, „tizenöt kilométerre van a legközelebbi falu Marianna Eggström szerint”. „Ezt jó, hogy mondd”, válaszoltam neki, „én sem értem.” Sybille legyintett, „halott ügy, szenzáció, a szokásos”, fűzte még hozzá, majd otthagyt minket.

A riport megtekintése után, Peter Falus váratlanul odalépett hozzám, „egy csomag várja az asztalán, kifejezetten a munkahelyére van címezve”, mondta, majd hosszasan az arcomba bámult. „Hibáztam”, folytatta, „drogtesztre kellett volna küldenem Joht, csak, ugye, a szűrőpróba”, mondta gondterhelten, sóhajtozva, „aki küldetésen van, nem lehet alávetni, gyanút fogna a HR-osztály, megkülönböztetés, kettős mérce, tudja maga, de ak-

kor is”. Kis szünet után fejezte be: „jó lett volna, mind-egy.” „Nem hinném, hogy Jancsi ilyesmivel élne”, válaszoltam, de erre már nem mondott semmit. Csücsörített jelentőségteljesen, megdörgölte a homlokát, majd megveregette a vállamat és otthagytott.

A csomag valóban az asztalomon várt. Akkora volt, hogy egy emberi fej bőven befért volna. Nehéz volt, és mikor kibontottam a dobozt egy kártyát találtam benne, amin az állt: *A mindenség legjobb helyén jártam. A világvégén.* Az üzenet alatt szürkés, homokszínű közúzalék. Mérhetetlen düh fogott el. Ez biztos Jancsi újabb tréfája. Valahol, ezek szerint a világvégén lógatja a lábát, ücsörög és unatkozik. A köddé válása is csak erről szól, kitalálja, és megrendezi önmaga eltűnését. Képes volna rá, mert arra is képes volt két évvel ezelőtt, hogy napokig visszatartsa a széklejét mindössze azért, hogy depressziós tünetekre hivatkozva két hét kényszerszabadságra küldesse magát, hogy aztán kutatásokat végezhesen egy elhagyott észak-amerikai indián temetőben, mely lehetőségéről, már akkor is, Max Eggström barátja informálta. Jancsi isten akar lenni, a semmiből akar valóságot fabrikálni. Újra belepillantottam a dobozba, a közúzalékra, a homokszínű törmelékre. Felkaptam a dobozt, a földhöz vágtam, majd végig rugdostam a folyóson egészen a Peter Falus irodájáig, aki erre behívott, majd rögtön két hét kényszerszabadságra küldött, azzal az utasítással, hogy lehetőleg nézzek sitcomokat, olvassak sportújságot és napi négy adag gyümölcsöt fogyasszak el. Arra kért, meditáljak, amennyit csak lehet, és felejtsem el Johnt.

Többet ezután gondolni sem mertem rá, hogy ez az újabb eltűnés esetleg egy hatalmas trükk része volna. Megfeledkeztem róla, ahogy mindenki más megfeledkezett a Jamal-félszigeti fekete lyukról. Leadtam a munkát, Alex és Sybille megírták a jelentést, és ennyi volt. A bulvár által bekebelezett témát már nem sikerült kimosdatnunk. Aztán egészen addig nem is került elő az ügy, nem emésztett, és úgy véltem, bár sokkal inkább: reméltem, hogy többé nem találkozom vele, míg egyik este otthon a híradóban láttam, hogy újabb anyagok kerültek elő a kráterekkel kapcsolatban. Úgy éreztem magam, mint aki hosszú pihenés után, már elfelejtve, milyen is az, hogy miféle dinamikák lépnek olyankor működésbe, újból hozzájut kedvenc pszichoaktív szeréhez. Saját másságom döbbenetesen erős tapasztalatában merültem alá.

„Az északi-szibériai Jamal-félszigeten”, hangzott a riporter beszámolója, „melynek neve ironikus módon Világvége-félszigetet jelent, újabb, a hónapokkal ezelőttihez hasonló kráterek bukkantak fel.” Felálltam, megtöröltem a homlokomat, a bélműködésem a legmagasabb fokozatba kapcsol. Szerettem volna feltenni az önnön létemre irányuló kérdés legsúlyosabbikát, mely egyben az egyetemes igazság kérdése is. Felhívtam Peter Falust, aki alig két csörgés után, mint aki már a készüléken tartotta a kezét, fel is vette a telefont. „Hogyan maradhatott ez ki nekünk”, kérdeztem tőle, „miért nem tudtunk róla”, hebegtem izgatottan, ám ő rezignált nyugalommal válaszolt. „Kihagytak bennünket, vagy elmulasztottunk odafigyelni rá, nem tudom”, mondta. És itt félbeszakítottam a mondanivalóját. „Figyeli a híradót”, kérdeztem, „igen”, válaszolta, és akkor mindketten elhallgattunk, mert a hírekben egy férfiről számoltak be, aki áttörve a helyi erők által emelt kordonon, fejest ugrott az egyik ilyen lukba, és nem is akármelyikbe, hanem a legelsőbe. És ami rémisztő, „látja ezt”, kérdezi Falus, „ami legmegdöbbentőbb”, számol be közben a helyi tudósító, hogy a férfi nem került elő a lényegében zárt gödörből. Senki nem látta leérkezni az alig harminc méter mély talajra, „egyszerűen nyoma veszett”, mondta be a TV. „Látom”, válaszoltam a telefonba, ám ekkor csengettek, én pedig zavaromban azonnal az ajtóhoz siettem, a telefont pedig félretettem.

„Amit sokan nem tudtak, ám a kortárs elméleti fizika alapvetőként tart számon, hogy a fekete lyukak igazából végtelen tömegű testek, nem pedig lukak”, jutott eszembe a mondat egy pár nappal korábban olvasott cikkből, amíg a nappali közepétől a bejárati ajtó-

ig a gödörbe fejest ugró férfi következetességéről elmélkedtem. Már sehol sem tartottam, ameddig eljutottam, az is szétesett, sutba dobhattam bármilyen addigi ötletem. Ha ez volt Jancsi gyakorlatias célja, hogy jellemével elbizonytalanítsa a környezetében élő embereket, nyitottá téve így őket bármire, akkor elérte a hatását.

Szédültem, közben papírt írtam alá, hideg, darabos kézzel, a két fickó pedig egy hetvenszer hetvenes, feliratozatlan kartondobozt emelt át a küszöböm felett, majd letették a bejárati ajtó mögé. Becsuktam az ajtót. „Annyira színészes”, mondtam, amint a tévére pillantva láttam, ahogy újra meg újra levetítik az ugrást. „Világvége-félsziget”, mondtam hangosan, „ez valami vicc kell hogy legyen”. A világnak nincsen, nem lehet vége, hacsak nem azon a ponton, ahol a végét sejtik, önmagába ér, akár egy jó elmélet.

Úgy álltam ott, mint egy szellem, éreztem, hogy elhalványodom. Rosszul lettem, itt a deperszonalizáció, gondoltam: a másodperc törtrésze alatt döbbsentem rá arra, hogy vagyok. Őszintén reméltem, hogy elájulok, vagy elalszom, eltűnök és vége szakad mindennek. Automatikusan behoztam a konyhából egy kést, amit aztán gondolkodás nélkül belevágtam a doboz tetejébe. A metszést követően fémes, idegen szag terjedt szét a nappaliban. Felismertem.

„Nem akarok újabb köveket, nem akarok törmeléket”, mondtam hangosan, elkeseredve, majd lerogytam a kanapé háta mögé. Nekidőltem a támlának. Megbűvölve bámultam a hetvenszer-hetvenes dobozt. Varázslatot éreztem, eredetiséget, eseményszerűséget, mint ha egy történet elszenvedője volnék.

A bejárati ajtó melletti kisasztalon a bekapcsolt mobilkészülékben Peter Falus kiabált. Szavai elmosódtak, felerősödtek, majd átlényegültek, egy messzebből, mélyebbről érkező elemi beszédet hallottam, egy kérdést, amint Jancsi megszólít: „Na, milyen érzés benne lenni?” ■ ■ ■

Makai Máté: 1986-ban született Veszprémben, jelenleg Szentendrén él. Kritikusként több lapban publikált, irodalom- és kultúraelmélettel is foglalkozik. Első prózakötete várhatóan idén jelenik meg.